

Whitepaper 2 bij de Nederlands Benoem Test (NBT): Scoringsvoorbeeldlijst en regels voor scoring

Lotti Dijkhuis, Hannelore van der Velden & Lizet van Ewijk

April 2021

Inleiding

Deze scoringsvoorbeeldlijst is tot stand gekomen in samenwerking met een grote groep logopedisten, en studenten Taalwetenschap. De afgelopen twee jaar is er op verschillende wijzen onderzoek gedaan naar de ontwikkeling van een wetenschappelijk onderbouwde scoringsvoorbeeldlijst. Er bestaat geen eenduidig wetenschappelijk protocol of procedure voor het bepalen van de score op benoemtests, of voor het ontwikkelen van een voorbeeldlijst. We hebben daarom gebruikgemaakt van verschillende bronnen om de lijst met categorieën te onderbouwen:

- 1) onderzoek naar de hechtheid van relaties binnen het semantisch veld (gebaseerd op gezonde sprekers);
- 2) onderzoek naar woordassociatie bij gezonde sprekers;
- 3) de semantische afstand tussen doelwoord en uiting gebaseerd op een conceptueel model ConceptNet (Speer, Chin & Havasi, 2017).

Al deze bronnen zijn bij elkaar gebracht en dit heeft geresulteerd in een eerste versie van de voorbeeldlijst van uitingen met de bijbehorende categorieën. Als vierde stap is deze eerste versie voorgelegd aan een expertpanel bestaande uit ervaren logopedisten. In een focusgroepsessie is uiteindelijk consensus bereikt. Uitgebreide toelichting van bovenstaande onderzoeken zal in de vorm van een artikel verschijnen in het *Nederlands Tijdschrift voor Logopedie*.

In de voorbeeldlijst is een aantal nieuwe regels toegevoegd ten opzichte van de regels beschreven in de handleiding (Van Ewijk et al., 2020). Daarnaast is de secondenregel gewijzigd van 10 seconden naar 5 seconden, vergelijkbaar met de tijdsduur in de CAT-NL. Tevens willen wij benadrukken dat logopedisten kunnen afwijken van de scoringstabel mocht er sprake zijn van een correcte benoeming passend binnen een bepaald dialect.

Bij deze willen wij de logopedisten bedanken die hebben deelgenomen aan het expertpanel: Carlijn de Hilster, Evelijn Raven-Takken, Margriet Wijngaarden, Marjon Hendrickx-Jessurun, Tonny Klop-Methorst, Eline Alons, Marije Hofs-van Kats, Marloes Veldkamp, Sandra Wielaert en Ineke van der Meulen.

Scoringsvoorbeeldlijst

Item	Respons	Score
1. Auto	Automobilie personenauto personenwagen	3
	Voertuig	2
	Rijden vervoer	1
	Snel duur	0
2. Vis	Voorn	3
	Baars karper	2
	Zwemmen schubben	1
	Glibberig zee	0
3. Boek	Fotoboek bijbel	2
	Tijdschrift agenda lezen bladzijdes	1
	Schrijven	0
4. Jurk	Zomerjurk japon	3
	Overgooier kleding	2
	Shirt vrouwenkleed	1
	Vrouw meisje groen	0
5. Paard	Hengst	3
	Paarden pony veulen	2
	Hoef rijden dier galop	1
	Manege	0
6. Krant	Opgerolde krant dagblad	3
	<i>Telegraaf</i> <i>Trouw</i>	2
	Papier nieuws tekst lezen	1
	Opgerold kleed	0
7. Hond	Golden retriever labrador	3
	Huisdier	2
	Dier blaffen	1
	Uitlaten	0
8. Schoenen	Nette schoenen herenschoenen paar schoenen	3
	Lopen voeten veters	1
	Poetsen	0

9. Hand	Rechterhand vingers	3
	Handschoen vinger	1
	Groeten zwaaien voet	0
10. Trap	Binnentrap gangtrap	3
	Treden	2
	Leuning	1
	Omhoog boven verdieping	0
11. Baby	Kind peuter jongetje met een luier	2
	Kleuter	1
	Huilen klein	0
12. Slot	Hangslot	3
	Sleutel	1
	Open geheim om samen te binden	0
13. Huis	Modelhuis speelgoedhuis	3
	Woning woongelegenheden	2
	Wonen	1
	Familie kopen hypotheek	0
14. Vuur	Brand vlammen vlammenzee	3
	Rook kachel open haard	1
	Blussen gevaarlijk heet	0
15. Tafel	Bijzettafel salontafel antieke tafel	3
	Meubelstuk	2
	Antiek hout poten	0
16. Koning	Vorst prins (met een kroon)	3
	Man met cape een man keizer lakei troon kroon	1
	Mantel geestelijke krijger	0
17. Boot	Speedboot motorboot motorjacht schip	3
	Vaartuig zeilboot	2
	Varen roeiboot	1
	Vliegtuig water meer	0
18. Deur	Voordeur huisdeur	3
	Deurpost	2
	Huis ingang entree toegang	1
	Open	0

19. Bal	Strandbal opblaasbal	3
	Luchtbal voetbal handbal	2
	Ballon	1
	Strand zee zwemmen spelen	0
20. Kerk	Kerktoeren kathedraal	3
	Paleis kasteel	2
	Monument stadhuis gebouw twee torens museum	1
	Oud stad	0
21. Raam	Openstaand raam raamkozijn kozijn met een raam	3
	Kozijn venster	2
	Deur open deur met glas erin om naar buiten te kijken	1
	Glas lucht	0
22. Brief	Schrift (oud) geschrift historisch document manuscript blaadje met inkt	2
	Tekst blad perkament schrijven stuk papier	1
	Heel oud slecht handschrift	0
23. Brug	Loopbrug	3
	Boogbrug hangbrug	2
	Trap (over water) loopplank	1
24. Banaan	Fruit	2
	Eten ananas peer	1
	Geel gezond aap krom	0
25. Horloge	Klokje	3
	Uurwerk sieraad	2
	Tijd	1
26. Kaars	Brandende kaars uitgeblazen kaars	3
	Vuur	1
27. Fiets	Oma fiets	3
	Vervoer trappen	1
28. Konijn	Haas knaagdier huisdier	2
	Kat dier	1
	Schattig sla knuffelen	0

29. Lepel	Theelepel	3
	Bestek	2
	Mes vork opscheppen roeren	1
	Vaatwasser	0
30. Koffer	(oude) aktetas tas	2
	Boodschappentas	1
31. Vork	Gebaksvorkje	3
	Bestek	2
	Lepel	1
32. Ridder	Iemand in harnas schildwacht krijger van vroeger	2
	Gevechtstrijder vechtersbaas soldaat edelman harnas schild oorlog marinier romeinen viking	1
	Zwaard	0
33. Vlag	Vaandel wimpel	2
	Stok wapperen	1
34. Ton	Vat harington biervat	3
	Waskuip van vroeger bak	1
35. Puzzel	Jigsaw puzzle puzzelstukjes	3
	Spel	2
	Vermaak	1
36. Taart	Gebakje	2
	Bakker slagroom verjaardag	1
37. Eekhoorn	Knabbel en babbel	2
	Konijn hamster muis	1
	Treemaster	0
38. Ijsje	Softijs hoorntje met ijs ijs	3
	Ijsscoupe oubliehoorn hoorntje ijsco	2
	Likken koud smelten	1

39. Douche	Douчекraan douchestang Doucheslang douчекop	3
	Douchesproeier	2
	Douchecelknop kraan	1
	Zonnestraal	0
40. Lift	Liftdeur liftschacht	3
	Elevator	2
	Om naar boven te gaan	1
	Koelkast deur	0
41. Bureau	Schrijfbureau werktafel	3
	Werkplek kantoor stoelbureau	2
	Stoel	1
42. Eiland	Atol	2
	Strand water zee een klein land	1
	Landkaart bosplaat	0
43. Bier	Bierglas	3
	Alcohol Heineken	2
	Kroeg schuim	1
	Opener	0
44. Bar	Café kroeg	3
	Uitgaansgelegenheid kantine	2
	Cafeteria restaurant tapkast	1
	Discotheek	0
45. Band	Buitenband autoband	3
	Wiel autowiel wielband	2
	Wieldop auto	1
	Rubber rijden	0
46. Taxi	Taxi-auto	3
	Auto politieauto	2
	Wegenwacht vervoer	1
	Reizen	0
47. Rivier	Zijstroom van rivier	3
	(Stromend) water landschap natuur beek zee meer	1
	Gletsjer	0

48. Pistool	Revolver	3
	Wapen gun	2
	Geweer kogel	1
	Gevaarlijk	0
49. Wijn	Wijnglas	3
	Alcohol	2
	Glas fles fles met glas gevuld bier	1
	Lekker	0
50. Geweer	Jachtgeweer luchtbuks windbuks	3
	Kalaszjnikov vuurwapen pistool	2
	Schieter	1
51. Step	Autoped loopstep	3
	Fiets trapfietsje	1
	Spelen	0
52. Klomp	Schoeisel	2
	Boer hout Nederland	1
53. Gieter	Sproeier	2
	Vergiet water bloemen tuin	1
	Natuur	0
54. Kapstok	Jashanger	2
	Kledingstandaard klerenhouder	1
	Een stok voor hangen ophangen	0
55. Glijbaan	Speeltoestel	2
	Schommel glijden trap speelgoed speeltuin	1
	Kinderen	0
56. Paddenstoel	Vliegenzwam	3
	Champignon hoedje met rood en witte stippen	2
	Kabouter	1
	Plant	0
57. Zandbak	Zand speeltuin	1
	Kind spelen schepje voor de kinderen	0

58. Springtouw	Touwtjespringen touwtje springen	2
	Spelen	1
	Zwaaien	0
59. Washandjes	Washanddoekjes wasdoekje want om te wassen handdoek	2
	Wassen handwasjes baddoek gezicht afvegen	1
	Zeep schoon handschoen	0
60. Hagelslag	Chocoladekorrels chocoladehagel	3
	Chocola chocoladeslag hagel beleg	2
	Lekker op brood chocoladepoeder	1
	Strooien ontbijt	0
61. Slab	Slabber	3
	Schort voor baby's spuuglap	2
	Schort servet handdoek	1
	Knoeien eten	0
62. Kuiken	Eendenkuiken	3
	Eendje baby eendje duckje kippetje eendenbaby	2
	Beest	1
	Lente jong	0
63. Theepot	Theeketel fluitketel thee	2
	Kannetje theekop waterkoker theeding	1
	Warm	0
64. Wasknijper	Knijper	3
	Was ophangen	2
	Wasklem	1
	Kleding	0
65. Kluis	Brandkast	3
	Safe geldkist	2
	Op slot bewaardoos	1
	Geld	0
66. Koets	Rijtuig	2
	Huifkar rijtoer koningin Prinsjesdag ouderwetse wagen	1
	Zwaaien paarden	0

67. Gitaar	Muziekinstrument	2
	Viool muziek snaren	1
	Geluid	0
68. Rolstoel	Invalidewagen	2
	Rijstoel stoel rollator invalide-autowagen zitstoel handicap	1
	Wielen	0
69. Caravan	Sleurhut	3
	Camper	2
	Aanhanger camping voor vakantie kamperen	1
	Bus	0
70. Parachute	Valscherm parachutespringen	3
	Parachutist	2
	Parasol paraplu scherm	1
	Luchtballon	0
71. Medaille	Prijs onderscheiding gouden plak	2
	Als je iets wint oorkonde winnen	1
	Sport	0
72. Zwaard	Sabel wapen dolk lans	2
	Steekding steekinstrument briefopener mes speer priem	1
	Vroeger ridder	0
73. Zadel	Paardenzit zitje voor op paard om op paard te zitten met stijgbeugel	2
	Beugel achterop van het paard	1
	Om op te zitten rijden	0
74. Enveloppe	Post	2
	Brief briefpapier	1
	Papier	0
75. Computer	Pc	3
	Monitor beeldscherm laptop computerbeeld computerscherm	2
	Televisie printer beeldbuis	1
	Werk	0

76. Planeet	Saturnus	3
	Hemellichaam jupiter mars venus uranus	2
	Eclips ufo wereldbol maan aarde aardbol ergens in het heelal ster wereldbol springbal	1
	Vliegen	0
77. Bijl	Aks hakbijl	3
	Gereedschap	2
	Beitel hamer houten hakmes geen beitel	1
	Zwaar gevaarlijk	0
78. Croissant	Frankrijk (frans) broodje worstenbroodje broodje	1
	Krakeling krokantje	0
79. Iglo	Eskimohut iglohut	3
	Sneeuw hut	2
	Bouwwerk bunker ijs eskimo hut	1
	Koud	0
80. Vogelhuisje	Koolmeeshuisje huisje voor vogels	3
	Duiventil vogelhut vogeltuin huisje	2
	Huisje voor de dieren vogelkooi vogelhokje vogelnestje	1
	Huisje vogel	1
	Natuur	0
81. Pauw	Vogel fazant	2
	Papegaai meeuw veren	1
	Mooi	0
82. Hoefijzer	Hoef van 't paard lopen ze op ijzer van paard paardenhoef hoeven	2
	Voetijzer paard ijzer	1
	Beugel	0
83. Paperclip	Clips nietje clip klem je iets mee vast	1
	Papier	0
84. Tube	Tandpastahouder tandpasta handcrème zalf badschuim	1
	Smeren	0

85. Liniaal	Meetlatje	3
	Meetlint meten centimeter	2
	Maatlintje	1
	Hout	0
86. Strijkplank	Strijktafel	3
	Strijkijzer strijkbout	2
	(om te) strijken strijker strijkbout	1
	Schoonmaken	0
87. Kurkentrekker	Wijnopener	3
	Kurk van de fles kurkendraaier	2
	Opener flesopener flessentrekker stoppentrekker	1
	Drinken	0
88. Telraam	Abacus	3
	Kralenbord om te rekenen rekenrek	2
	Kraaltjes telbord rekenhulp voor kinderen tellen rekenen	1
	Spel	0
89. Kegel	Bowlingpion een pin	2
	Pion bowlingbaan bowlingattribuut kegelpionnetje kegelspel bowlen bowling kegelen bowlingstuk bowlingbal knots	1
	Bal	0
90. Boemerang	Frisbee Australië dat ie terugkomt gooien	1
	Hout speelgoed	0
91. Vulpen	Kroontjespen	3
	Pen balpen inktpen	2
	Potlood	1
	Ouderwets	0
92. Flesopener	Bieropener	3
	Opener bierflesjesdopjesverwijderaar	2
	Kurkenwipper wipper voor bier blikopener kurkentrekker open maken voor fles opentrekker operbiertjes flessenopenmaker	1
	Dop drinken	0

Toekennen van de scores

Juiste benoeming score 3	Toelichting
Juiste benoeming	<ul style="list-style-type: none"> - enkelvoudige correcte benoemingen van het item; - doelwoord in zinsframe; - doelwoord gevolgd door 'of' met nevenschikking waarna de juiste keuze wordt gemaakt; "Koffer... of tas... koffer" bij <i>koffer</i> - toevoeging van bovenschikking; - toevoeging van onderschikking; - toevoeging van synoniem; - volledige beschrijving bij het item; - verkleinwoord van doelwoord.
Juiste benoeming met fonematische of dysartrische afwijking	<p>- twee derde van de klanken van de benoeming zijn juist gerealiseerd.</p> <p><i>NB. Wanneer er door een fonematische afwijking een ander, bestaand woord ontstaat, is het aan de beoordeling van de logopedist om te bepalen of dit een fonematische (of dysartrische) afwijking is, of een semantische parafasie. Overweeg of deze cliënt ook andere fonologische parafasieën maakt (dan is het goed), of veel semantische parafasieën (dan is het fout). Bijvoorbeeld: Tonijn bij 'konijn' zou gescoord kunnen worden als een 3 (meer dan twee derde van de klanken correct), of een 1 (een semantische enigszins passende benoeming).</i></p>
(Onnodig) specifieke benoeming	<ul style="list-style-type: none"> - correcte, (onnodig) specifieke benoeming; - het doelwoord in deel van (specifieke) samenstelling; - neologische specifieke benoemingen.
Synoniem	- gebruik van een synoniem van het doelwoord.
Goed passende benoeming score 2	Toelichting
Lang aarzelen	<ul style="list-style-type: none"> - stilte langer dan 5 sec. met juist resultaat; - nietszeggende frase langer dan 10 sec. met juist resultaat.
Zelfverbetering	<ul style="list-style-type: none"> - zelfcorrectie met juist resultaat; "tas...nee koffer"; "tas... of koffer... koffer" bij <i>koffer</i>; - zelfcorrectie met onjuist resultaat; "koffer, nee tas" bij <i>koffer</i>; - doelwoord gevolgd door nevenschikking, waarna geen keuze wordt gemaakt; "tas of koffer"; "koffer of tas"; - meerdere foutieve reacties en daarna een juiste reactie.
Semantisch goed passende foutieve benoeming	<ul style="list-style-type: none"> - goed passende nevenschikking; - ontkennde correcte benoeming ("geen koffer") voor minder passende nevenschikkingen zie 1.
Semantisch goed passende omschrijving	- goede omschrijving van het doelwoord zonder dat het doelwoord benoemd wordt.
Semantisch goed passend neologisme	<ul style="list-style-type: none"> - specifieke benoeming met een neologisch karakter; - goed passend neologisme; - volledig doelwoord met 'ding'.
Juiste benoeming met semantisch goed passende specificering	
Semantische bovenschikking	<ul style="list-style-type: none"> - goede informatieve (eerste) bovenschikking; - minder informatieve (tweede) bovenschikkingen krijgen een 1.

Deel samenstelling	- indien een deel van de samenstelling wordt benoemd, waarbij dat deel veel semantische informatie draagt over de totale samenstelling.
Synoniem in vreemde taal	
Deel van de afbeelding correct benoemd	- groot deel van de afbeelding correct benoemd; "oubliehoorn" bij <i>ijsje</i> ; - minder informatief (kleiner) deel van de afbeelding zie 1.
Enigszins passende benoeming of omschrijving score 1	Toelichting
Semantisch enigszins passende foutieve benoeming	- minder passende nevenschikking; - zie voor goed passende nevenschikking 2.
Semantisch enigszins passende omschrijving	- enigszins passende omschrijving van doelwoord zonder dat doelwoord benoemd wordt.
Semantisch enigszins passend neologisme	- het neologisme bevat elementen uit het semantisch veld van het doelwoord; - deel van het doelwoord met ding; - neologistische beschrijving die niet het doelwoord bevat; - contaminaties die het goede doelwoord bevatten maar die door de toevoeging misleidend worden.
Te hoge bovenschikking	- te algemene (tweede) bovenschikking.
Deel van een samenstelling	- indien een deel van de samenstelling wordt benoemd, waarbij het deel relatief weinig semantische informatie draagt over de totale samenstelling.
Werkwoordsvorm waarbij betekenis gerelateerd is aan doelwoord	- gebruik van werkwoordsvorm.
Deel van de afbeelding correct benoemd	- minder informatief (kleiner) deel van de afbeelding correct benoemd; "deur" bij <i>huis</i> .
Niet passende benoeming score 0	
Geen semantische gelijkheid met het doelwoord	- geen reactie; - verkeerde waarneming/interpretatie van het item; - automatisme; - perseveratie.
Fonematische afwijking	- minder dan twee derde van de klanken van de benoeming zijn juist gerealiseerd.